

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3. Vtrum ea, quæ aguntur in catechismo, & exorcismo aliquid efficiant, vel
solum significant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

Vtrum catechismus debeat precedere baptismum.

4. dist. 6. 2. q. 1.
art. 3. q. 1.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod catechismus non debeat precedere baptismum. Per baptismum enim regenerantur homines in vitam spiritualem: sed prius homo accepit vitam quam doctrinam. non ergo prius debet homo catechizari, id est doceri, quam baptizari.

¶ 2. Præ. Baptismus exhibetur non solum adultis, sed etiam pueris, qui non sunt doctrinae perceptibiles: eo quod non habent usum rationis. ergo ridiculum est eos catechizare.

¶ 3. Præ. In catechismo cōfiteor catechizatus suam fidem: sed pueri non possunt suam fidem confiteri, neque per seipso, neque etiam aliquis alius pro eis: tum, quia nullus potest alium ad aliquid obligare: tum etiam quia non potest aliquis scire, utrum pueri cum ad legitimam ætatem peruenerint, assentiant fidei. non ergo debet catechismus præcedere baptismum.

Lib. 1. c. 25. a. med. illius.

SED CONTRA est, quod Rabanus de institutione clericali dicit, * Ante baptismum, catechizandi debet hominem præuenire officium, ut fidei primū catechumenus accipiat rudimentum.

Q. præced. art. 1.

RESPON. Dicendum, quod (sicut supra dictum est) * baptismus est fidei christianæ sacramentum, cum sit quædam professio fidei christianæ. Ad hoc autem quod aliquis fidem accipiat, requiritur quod de fide instruat, secundum illud Rom. 10. Quomodo credent ei, quem non audierunt: quomodo autem audient sine prædicatione? Et ideo ante baptismum conuenienter præcedit catechismus. unde & Dominus præceptum baptizandi discipulis tradens, præmittit doctrinam baptismi dicēs, Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos &c.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod vita gratiæ, in qua regeneratur aliquis per baptismum, præsupponit vitam naturæ rationalis: in qua homo potest esse particeps doctrinæ.

Q. 69. art. 6. ad 3. arg. & 88. art. 9.

AD SECVDVM dicendum, quod sicut mater Ecclesia (ut supra dictum est) * accommodat pueris baptizandis aliorum pedes, ut ueniant, & aliorum cor, ut credant, ita etiam accommodat eis aliorum aures, ut audiant, & intellectum, ut per alios instruantur. & ideo eadem ratione sunt catechizandi, qui sunt baptizandi.

AD TERTIVM dicendum, quod ille qui pro puero baptizato respondet, Credo, non prædicat puerum crediturum, cum ad legitimos annos peruenerit: alioquin diceret, Credo, sed profiteretur fidem Ecclesiæ in persona pueri, cui communicatur, cuius sacramentum ei tribuitur, & ad quam obligatur per alium: non est enim inconueniens, quod aliquis obligetur per alium in his quæ sunt de necessitate salutis. Similiter etiam patrinus pro puero respondens promittit se operam daturum ad hoc quod puer credat: quod tamen non sufficeret in adultis, usum rationis habentibus.

ARTICVLVS II.

Vtrum exorcismus debeat precedere baptismum.

Inf. art. 3. ad 3. & 4. dist. 6. q. 2. art. 3. q. 1. per tot. & q. 2. ad 4.

AD SECVDVM sic proceditur. Videtur quod exorcismus non debeat precedere baptismum. Exorcismus enim cōtra energumenos, id est, arreptitios ordinatur: sed non omnes baptizandi sunt tales. ergo exorcismus non debet precedere baptismum.

¶ 2. Præ. Quādiu homo subsiacet peccato, diabolus in eum habet potestatem, quia ut dicitur Io. 8. qui

Facit peccatum, seruus est peccati: sed peccatum tollitur per baptismum. non ergo ante baptismum sunt homines exorcizandi.

¶ 3. Præ. Ad arcendum demonum potestatem, introducta est aqua benedicta. non ergo ad hoc oportebat aliud remediū adhiberi p̄ exorcismos.

SED CONTRA est, quod Cælestinus Papa dicit, * Sicut paruuli, siue iuvenes ad regenerationis ueniant sacramentum, non prius fontē uitæ adcant, quam exorcismis & exufflationibus clericorum spiritus immundus ab eis abijciatur.

RESPON. Dicendum, quod quicumque sapienter aliquod opus facere proponit, prius remouet impedimenta sui operis, unde dicitur Hier. 4. Nouate uobis nouale, & nolite serere super spinas. Diabolus autem hostis est humanæ salutis, quæ homini per baptismum exhibetur, * & habet potestatem aliquam in hominem, ex hoc ipso quod subditur originali peccato, uel etiam actuali. Unde conuenienter ante baptismum expelluntur demones p̄ exorcismos, ne salutem hominis impediunt: quæ quidem expulsionem significat exufflatio. Benedictio autem cum manus impositione, præcludit expulsionem, ne redire possit. Sal autem in os missum, & narium, & aurium sp̄to hinc, significat receptionem doctrinæ fidei quātum ad aures, & approbationem, quātum ad nares, & confessionem, quātum ad os. Olei uero inunctio significat aptitudinem hominis ad pugnandum contra demones.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod energumeni dicuntur, quasi interius laborantes ex intrinseca operatione diaboli. & quāuis non omnes accedentes ad baptismum, corporaliter ab eo uentur: omnes tamen non baptizati potestati demonū subijciuntur, saltem propter originalis peccati reatum.

AD SECVDVM dicendum, quod in baptismo per * abluionē peccati excluditur potestas demonis ab homine, quātum ad hoc, quod impedit eū a perceptione gloriæ: sed exorcismi excludunt potestatem demonis, inquantum impedit hominem a perceptione sacramenti.

AD TERTIVM dicendum, quod aqua benedicta datur contra impugnationes demonum, quæ sunt ab exteriori: sed exorcismus ordinatur contra impugnationes demonum, quæ sunt ab interiori. unde & energumeni dicuntur, quasi interius laborantes, illi qui exorcizantur. Vel dicendum, quod sicut in remedium contra peccatum, secundo datur penitentia, quia baptismus non iteratur, ita in remedium contra impugnationes demonum, secundo, datur aqua benedicta, quia exorcismi baptismales non iterantur.

ARTICVLVS III.

Vtrum ea, quæ aguntur in exorcismo, aliquid efficiant.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur quod ea quæ aguntur in exorcismo, non efficiant aliquid: sed solū significant. Si enim puer post exorcismos moriatur ante baptismum, salutem non consequitur: sed ad hoc ordinatur effectus eorum, quæ in sacramentis aguntur, ut homo consequatur salutē. unde Marci ult. dicitur, Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit. ergo ea quæ aguntur in exorcismo, nihil efficiunt, sed solum significant.

¶ 2. Præ. Hoc solū requiritur ad sacram nouē legis, ut sit signū & causa, ut supra dictū est. * Si ergo ea quæ aguntur in exorcismo, aliquid efficiant, uidentur,

tur, quod singularia sint quaedam sacramenta.
 ¶ 3. Præter. Sicut exorcismus ordinatur ad baptismum, ita etiam si aliquid in exorcismo efficitur, ordinatur ad effectum baptismi: sed dispositio ex necessitate præcedit formam perfectam: quia forma non recipitur nisi in materia disposita. sequeretur ergo, quod nullus posset consequi effectum baptismi, nisi prius exorcizetur, quod patet esse falsum: non ergo ea quæ aguntur in exorcismis, aliquem effectum habent.
 ¶ 4. Præter. Sicut quaedam aguntur in exorcismo ante baptismum, ita etiam quaedam aguntur post baptismum, sicut quod sacerdos baptizatum chrismate ungit in vertice: sed ea quæ post baptismum aguntur, non videntur aliquid efficere: quia secundum hoc effectus baptismi esset imperfectus. ergo nec ea quæ ante baptismum aguntur in exorcismo.

SED CONTRA est, quod Augustinus. * dicit in lib. de Symbolo. Parvuli exufflantur & exorcizantur, ut pellatur ab eis diaboli potestas inimica, quæ decipit hominem. Nihil autem agitur frustra per ecclesiam. ergo per huiusmodi exufflationes hoc agitur, ut demonum potestas expellatur.

RESPON. Dicendum, quod quidam dixerunt ea, quæ in exorcismo aguntur, nihil efficere, sed solum significare: sed hoc patet esse falsum, per hoc quod ecclesia in exorcismis, imperatiuis verbis utitur ad expellendam demonis potestatem: puta cum dicit, ergo maledicte diabole exi ab eo &c. & ideo dicendum est, quod aliquem effectum habent differenter tamen ab ipso baptismo. Nam per baptismum datur homini gratia ad plenam remissionem culpæ. Per ea uero quæ in exorcismo aguntur, excluditur duplex impedimentum salutis gratiæ percipiendæ: quorum unum est impedimentum extrinsecum, prout demones hominis salutem impedit conantur. & hoc impedimentum excluditur per exufflationes, quibus potestas demonis pellitur (ut patet ex inducta auctoritate Aug. *) quantum, scilicet ad hoc, quod non præstet impedimentum sacramento suscipiendi. Manet tamen potestas demonis in homine, quantum ad maculam peccati & reatum poenæ, quosque peccatum per baptismum tollatur. & secundum hoc Cyprianus dicit, * Scias diaboli nequitiam posse remanere usque ad aquam salutarem: in baptismum autem omnem nequitiam amittere. Aliud impedimentum est intrinsecum, prout scilicet homo ex infectione originalis peccati habet sensus præclusos ad percipiendam salutis mysteria. Vnde Rabanus de institutione clericorum dicit, * quod per saluam typicam & sacerdotis actum, sapientia & uirtus diuina salutem catechumeni operatur, ut aperiantur eis nares ad percipiendum odorem uocis Dei, ut aperiantur eis aures ad audiendum mandata Dei, ut aperiantur illi sensus in intimo corde, ad respondendum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod per ea quæ aguntur in exorcismo, non tollitur culpa propter quam homo punitur post mortem: sed solum tolluntur impedimenta recipiendi remissionem culpæ per sacramentum, unde post mortem exorcismus non ualet sine baptismum. Præpositus tamen dicit, quod pueri exorcizati, si moriantur ante baptismum, minores tenebras patiuntur: sed hoc non uertum quia tenebræ illæ sunt carentia diuinae uisionis, quæ non recipit magis & minus.

AD SECUNDUM dicendum, quod de ratione sacramenti est, quod perficiat principalem effectum, qui est gratia remittens culpam, uel supplet aliquem hominis defectum: quod quidem non fit per ea quæ

A aguntur in exorcismo: sed solum hominibus impedimenta tolluntur. & ideo non sunt sacramenta, sed sacramentalia quædam.

AD TERTIUM dicendum, quod dispositio sufficiens ad suscipiendam gratiam baptismalem, est fides & intentio, uel propria eius qui baptizatur, si sit adultus, uel ipsius ecclesiæ, si sit paruulus. Ea uero quæ aguntur in exorcismo, ordinantur ad remouendum impedimenta: & ideo sine eo potest aliquis consequi effectum baptismi. Non tamen sunt huiusmodi prætermittenda, nisi in necessitatis articulo, & tunc cessante periculo debent suppleri, ut seruetur uniformitas in baptismum. Nec frustra supplentur post baptismum: quia sicut impeditur effectus baptismi, antequam percipiatur, ita potest impediri postquam fuerit perceptus.

AD QUARTUM dicendum, quod eorum quæ aguntur post baptismum circa baptizatum, aliquid est quod non solum significat, sed efficit: puta in unctio quæ fit in vertice, quæ operatur conseruationem gratiæ baptismalis. Aliquid autem est, quod nihil efficit, sed solum significat: sicut quod datur ei uelitis candida, ad significandum nouitatem uitæ.

ARTICVLVS IIII.

Utrum sit officium sacerdotis, catechizare & exorcizare baptizandum.

C AD QUARTUM sic proceditur. Videtur quod non sit sacerdotis, catechizare & exorcizare baptizandum. Ad officium enim ministrorum pertinet habere operationem super immundos, ut Dion. * dicit 5. c. Eccl. hic. sed catechumeni, qui instruuntur in catechismo, & energumeni qui purgantur in exorcismo, computantur inter immundos, ut ibidem Dionysius. † dicit. ergo catechizare & exorcizare non pertinet ad officium sacerdotis, sed potius ministrorum.

¶ 2. Præter. Catechumeni instruunt de fide per sacrâ scripturam, quæ in ecclesia per ministros recitatur: sicut enim per lectores in ecclesia legitur uetus testamentum, ita etiam per diacones & subdiacones legitur nouum. & sic ad ministros pertinet catechizare. Similiter et exorcizare, ut uidetur, ad ministros pertinet: dicit enim Isidorus. * in quadam epistola. Ad exorcistam pertinet exorcismos memoriter retinere, manusque super energumenos & catechumenos in exorcismo imponere. non ergo pertinet ad officium sacerdotis, catechizare & exorcizare.

¶ 3. Præter. Catechizare idem est quod docere, & hoc idem est quod perficere, quod ad officium episcoporum pertinet, ut dicit Dion. * 5. c. Eccl. hier. non ergo pertinet ad officium sacerdotis.

SED CONTRA est quod Nicolaus. * Papa dicit, Catechismi baptizandorum a sacerdotibus uniuersuiusque ecclesiæ fieri possunt. unde Greg. † etiam super Ezech. dicit, Sacerdotes cum per exorcismi gratiam, manuum credentibus imponunt, quid aliud faciunt, nisi quod demonia eiciunt?

RESPON. Dicendum, quod minister comparatur ad sacerdotem, sicut secundarium & instrumentale agens ad principale, ut indicat ipsum nomen ministri. Agens autem secundarium non agit sine principali agente, sed cooperatur principali agenti, in operando. Quanto autem potior est operatio, tanto principale agens potioribus indiget instrumentis seu ministris. Potior autem est operatio sacerdotis in quantum confert ipsum sacramentum, quod in præparatorijs ad sacramentum. & ideo supremi ministri qui diu diacones, cooperantur sacerdoti in ipsa collatione sacramentum.

Tertius. Thomæ. FF 2 dicit,

Alias ad conseruationem

4. dist. 6. q. 2. ar. 3. q. 3.

Cap. 5. in tit. de sacerdotum perfectionibus, & in contemp. la.

Referunt in dist. 2. c. Per lectos. & dicitur esse in epist. ad Ludifredum.

Loco citato in argum. 1. Referunt de consec. dist. 4. cap. Catechismi. Greg. hom. 29. in euang. medium.